

բայց ստորև միտք կը տեսնէ որ զստ է դոյնակ եւ զստ դոյնակ. քրիշէ, երեւոյթիւն քրիշէն դոյնակն եւ, բայց ոչ դոյնակն. պատճառն է քրիշէ ս գործիւն քրիշէ-ծողը: Եւրոպայ իրեն «Տնայեալ ձոր», մէկ կողմ նետուած տեսութիւնները՝ հայ ազգին մէջ իրեն «Տասաստուն փիլիսոփայութիւն» ծախող վաճառականներու փիլիսոփայութեան «էւոլուցիային» վրայ կը զարմանանք ու կը ցախիք: Մեկն ու քիչ քիչ քիչ է քիչ քիչ շարժումն է (évolution), բայց ոչ ըստ դոյնակի սրբութեան: 9. «Գրտնակն եւ դոյնակն ներքեւ», «Կար-Գարբ» մէջ (Թիւ 70) կը կարգանք հետեւեալը. «Մեք գրում են. «Հաստատ աղբիւրներից իմացանք» (եթէ մեր յիշողութիւնը զինք չի խաբեր, այս ինչիկը քանի մը ամիս յառաջ կ'ըլձ էր արդէն հրապարակ) որ պ. Միլիտէ Բարեբազարեանը ըստ գրքով պիտի դադարեցնէ իւր «Գրականական եւ պատմական Հանդէսը»: 10. Բարեբազարեանը, է ստուշայ միջոցին ֆուս է կրել 2000 բբ., որովհետեւ 600 օրինակից միայն 200 է տարածուում: Պարտը դիմել է ուր անկն է եւ ինչոքը, որ իրաւունք տրուէ հանդէսը տարեկան շարժանքով հրատարակելու, դա էլ անյայտ էլք է ունեցել: Ահա այսպիսի շարժանքներից ստիպուած, դադար է տալիս հանդէսին: Բայց նա էլի կը շարունակի վերստին իւր գործը, եթէ բաժանորդների թիւը հասնի 400—500ի: «Այսպիսի մի անդուգական հանդիսի յարգեթութիւնը, անհրաժեշտ լինելով, ֆուս է որ մասնաւրջ հասարակութեան ուշադրութիւնը հրաւիրէ այդ բանի վրայ, քանի որ ոչ չէ՞ն Միլիտէ կը ստորագծենք վերջին խոսքերը, վասն զի ուսումնասիրող հանդէսներուն եւ վերաբերեալն հետզհետէ հրապարակէն աներեւութեանը շատ ցաւով երեւոյթ մը կ'ընդ ըլլալ, քանի որ նորանոր թերթիկերու հրատարակութեան հրամանագիր առնուլը շատ դիւրին չէ:»

ԺԱՅՆԱՅԱՂ

դեռ չվերջացաւ: Յունական քանակներով գրելով ոչինչ կորստով ետ քաշուիլը այնպիսի երեսոյթ մըն է, որուն խելահաս շնք կընար ըլլալ: Յունական տէրութիւնը 6 տէրութեանց կամքին անաստեղծով դժուարին հանգամանաց մէջ մտաւ: Գերմանական լրագիրները պարծանք կը հրատարակեն թէ գերմանացի սպաներու — զօրապետներ յաղթութենէ յաղթութիւն տարին արեւելեան շարեկամ տէրութեան մը գէնքերը. բայց շատ իրաւացի պատասխան կ'ընդունին հիմայ եւրոպական ուրիշ տէրութեանց լրագիրներէն, թէ «չեզոք տէրութեան մը այսպէս միջամուխ ըլլալը» եւ այն փորձիկ տէրութեան մը դէմ, ազգաց իրաւանց դէմ չէ՞: Հաստատական կը կարծենք պատասխանը. արդէն տաճարական գէնքերու յաղթութիւնը սպանով էր, ինչն միջամուտ ըլլալ. արա երկրորդ կէտ մը, որուն դարձեալ մեր «քաղաքական խելքը», չի հասնիր: Պատերազմի թատերաբեմին վրայ նոր արարուած մը կը սկսի: Եթէ ստուգուի այն լուրը՝ որով Ռուսիայի Վեհապետը կը հաւանի հատուցանել յունաց կողմանէ՝ պատերազմին ծախքը, արա նոր կնիւն մը, որմէ միայն յաղթողը կընայ օգտուի...: Ապահով ենք թէ Գերմանիայի խաղացած դերն ալ ոչինչ տարբեր է ուրիշ տէրութեանց դերէն, վասն զի հարկաւ կը դիտէ Գերմանիա յունաց թագաւորական տան դէմ տիրած յուզմունքը, եւ կարծենք շատ դժուարաւ պիտի կարենայ յունաց թագաւորին որդին զանաժառանգը, Աթէնք դառնալ, վասն զի զխաւորաբար իրեն դէմ «մատնիչ», անուրջ շատ կը լսուի: Հետաքրքրութեամբ կը սպասուի status quo ante bellum վճռին, որ տեսակ մը հատուցում է գործուած քարոզական ձեւման: Անդիս սպառնացաւ իսկ, որ եթէ այս վճռու չյարգուի, վերջնականապէս պիտի հրաժարի «6 տէրութեանց անուանեալ միաբանութենէն», Այսպիսի

ՅԱՂԱՅՆԱՅԱՂ ԵՆՍՈՒՆԵՆ

Ղիզաւ, 27. Մայիս, 1897:

Տաճարական - Յունական պատերազմը: Գուշակութիւնները կատարուեցան, յոյները յաղթուեցան թէպէտ առանք որոշիչ ծակատ տարու: Տաճարական զինուց յաղթութիւնները շմանչակ անհրաւրութիւն է, քանի որ տաճիկ զինուորները յաղթական յառաջացան մինչեւ Փոլիսի կիրճը Լամիայի առջև: Հիմայ 14—17 օրան զինագաղար է. ուրեմն 34 օր տեսնց այս պատերազմը, բայց

վիճակի մէջ է խնդիրը. պատերազմի տուգանք մի միայն եւ այն ո՛չ աւելի քան 3,000.000 օսմ. լ. քաւական կը համարին տէրութիւններէն շատերը: Ըստ մեր կարծեաց՝ աւելին պահանջելու իրատունք ունի յաղթող կողմը, քայց ո՛չ յաղթուողէն, այլ յաղթութեան պատճառ երդոններէն:

Աւստրիա: Փրանց Եօզէֆ կայսեր գտած սիրալիր ընդունելութիւնն ի Պետերբուրգ մեծ նշան կը համարուի՝ այս երկու տէրութեանց իրարու մտտեանալուն, զոր ի սրտէ կը քաղձանք: Բայց շատ մեծ նշանակութիւն ունին թէ երկու կայսերաց խօսած ճառերն, եւ թէ մնանաւոր արտաքին գործոց երկու պաշտօնեաներու (Մորապիէվի եւ Գուլեխովսկիի) հեռագիրները Բաւկանեան երեք տէրութեանց, որոնք միաքան վար դրին գէնքերը եւ դադրեցուցին պատերազմական պատրաստութիւնները: Հարկու այս հեռագիրը խոստում մըն ալ կը պարունակէր, որ խոյս տուաւ ՚հրապարակի լլյպէն, քայց շուտ թէ ուշ “չիք ինչ ծածուկ որ ոչ յայտնեսցի,, վժիռն իրականութիւն կը գտնէ: — Աւստրիական երեսփոխանաց ժողովը ժամանակէ մ’ի վեր այնպէս տեսարաններ կը ներկայացընէ, որ վերջապէս պիտի լուծուի. վասն զի գերմանական մասը՝ շատ դժգոհ այն կարգադրութենէն, որով Բաղնի՛ն ուրիշ լեզուներու ալ գործածութիւնը կ’արտօնէր՝ պաշտօնական շրջանակներու մէջ ի Բոհեմիա, աղմկով, ժխորով արգելք վ’ըլլայ ժողովին գործերուն: Բայց ծանրախոհ լրագիրները շատ իրաւամբ դիտել կու տան, որ այս կարգադրութիւնը արդարութեան պարտք է, զոր պէտք են ուրիշ տէրութիւններ ալ իրր օրինակ առնուլ. մանաւանդ որ Աւստրիա զուտ գերմանական տէրութիւն չէ, այլ շատ մը մանր ազգութիւններէ կազմուած կայսրութիւն մը:

Սլաւիա: Կուբա մոոցուցաւ առ ժամանակ մի, քայց կոհինները կը շարու-

նակուին, եւ Միացեալ Նահանգներն սկսան յայտնապէս զգալի ընել իրենց ծայնը, թէ ալ քաւական համարելու է Սլաւիա թափուած արիւնը եւ հասած է ինքնավարութեան ժամանակը: Իսկ սլաւիացիք պարլամենտի մէջ զիրար կ’ապառակակրծեն եւ մենամարտութեան փորձեր կը կատարեն:

Գաղղիա: Իւր անտարբերութենէն սթափեցաւ քիչ մը, երբ 200ի չափ անմեղներ զոհ տուաւ: Այս ցաւալի արկածին առթիւ՝ ցաւակցական հեռագիրներու խումբ մը տեղաց: Եթէ “քաղաքակարական,, ցաւակցութիւն մըն է այս, մեծ մարդասիրութեան ապացոյց չէ, իսկ եթէ իրական եւ սրտազին ցաւակցութիւն է, ի՛նչ համեմատութիւն կայ երկու հարիւրի եւ երկու հարիւր հազարի մէջ, որ սակայն անտարբեր թողուց շատերը:

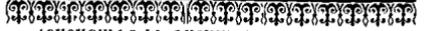
ԲՐՈՒՆՆԵՐԿԱՆ ԹԻՒՆ

- ՌԻՍՏՈՒՄԵՆԿԱՆ
ՊԵՏՐՍԲՈՒԼԵՆ — Պատմական տեղեկութիւնք Եղիաքեթուպոլսոյ Հայոց վարչի վարչութեանս վրայ. 161:
- ԹԴԹԱՅՅՈՒԹԻՒՆ — Կովկասան թղթակցութեւ. 168:
- ԳՐԱԳՐՈՒԿԱՆ — Յօդուած եւ զիցք գրելու արուեստ. 173:
- ՀՆԱԳՐԱԿԱՆ — Անվարկ մը հայ հասարութեան վրայ. 177:
- ՄԱՏԵՆԱԳՐԱԿԱՆ — Փաւստոս Քիւզնիպցի. 183:
- ԼԵԶՈՒՄԱՐԱԿԱՆ — Հաւաքածոյ թրքականիոյ Հայոց գաւառական քանոնում. 186:

ԱՅԼԵՆԵՆԻՔ

- ՆՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ — 1. Գրուկները (վերջ) զիցք. 187:
- ԱԶԳԱՅԵՆ ԹԵՐԹԵՐԻ ԺԱՂԱՅՏՈՒՆՔ — 1. Պրոթ. Մառ: — 2. Հայ ընթերցողուն Ամերիկոյ, հաստատեալ 1869ին: — 3. Կանգաւորներու սկզբնաւորութիւնը: — 4. Ռուս տէրութեան պաշտպանութիւնը: — 5. Եւրոպայի հայ ուսանողականութիւն: — 6. Նսկիստուութիւններ: — 7. Պատուաբեր գաղթականներ: — 8. “Հայ դարվիտականները,, — 9. “Գրականական եւ պատմական հանդէսը,, 187:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՑԵՍՈՒԹԻՒՆ 191:

ԿՐԱՏԱՐԱՆԻՑ ԵՒ ՊԵՏԱՄԱՆԱՏՈՒ ԽՍՐՈՒՄԻ
Վ. ԱՅՓԱՅԷԼ Վ. ՊԱՐՈՆՉ
 Վ Ի Ե Ն Ե Ն Ա, Մ Ի Ի Բ Ո Ր Ե Ն Ա, Ց Գ Ա Ր Ա Ն .